

О П И С
навчальної дисципліни «**ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ**»
на III семестр 2018–2019 н.р.

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 22 Охорона здоров'я
Спеціальність – 227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма – Фізична терапія, ерготерапія

1. Загальна характеристика дисципліни

Загальний обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС.

Статус дисципліни – нормативна.

Навчально-науковий інститут фізичної культури і здоров'я.

Кафедра – анатомії, фізіології та валеології.

Курс – 2; **семестр** – III; **вид підсумкового контролю** – залік.

Викладач: канд. пед. наук, доцент **Волошин Олена Романівна**

Мова навчання - українська

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисц.	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	2	III	120/4	64	32		32	-	56	-	-	+

2. Зміст лекційного матеріалу

- Предмет і задачі патоморфології. Методи патоморфологічних досліджень.
- Пошкодження. Дистрофія. Загальні відомості. Елементи ультраструктурної патології клітини.
- Пошкодження і загибель клітин та тканин. Некроз і апоптоз.
- Розлади кровообігу: гіперемія, ішемія, інфаркт, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія. Шок. Порушення лімфо обігу.
- Порушення гемостазу. Тромбоз, ДВЗ-синдром. Емболія.
- Загальне вчення про запалення. Ексудативне запалення. Морфологія ексудативного запалення. Сепсис. Карантинні інфекції.
- Проліферативне запалення. Специфічне запалення. Сифіліс.
- Гранульоматоз.
- Патоморфологія імунної системи. Реакції та механізми гіперчутливості.
- Аутоімунні хвороби. Імунодефіцитні стани. Синдром надбаного імунодефіциту (СНІД).
- Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Склероз.
- Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Склероз.
- Загальне вчення про пухлини. Морфологічні особливості пухлин з тканин, що походять з мезенхіми.
- Номенклатура і морфологічні особливості пухлин нервової тканини.
- Номенклатура і морфологічні особливості пухлин з епітелію.
- Номенклатура та особливості пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини.

3. Перелік практичних занять та розподіл балів

№	Теми практичних занять	К-ть балів
1	Предмет і задачі патоморфології. Методи патоморфологічних досліджень.	5
2	Пошкодження. Дистрофія. Загальні відомості.	5
3	Пошкодження і загибель клітин та тканин. Некроз і апоптоз.	5
4	Розлади кровообігу. Шок. Порушення лімфообігу.	5
5	Порушення гемостазу. Тромбоз, ДВЗ-синдром. Емболія.	5
6	Загальне вчення про запалення. Ексудативне запалення.	5
7	Проліферативне запалення. Специфічне запалення.	5
8	Гранульоматоз.	5
9	Патоморфологія імунної системи. Реакції та механізми гіперчутливості.	5
10	Аутоімунні хвороби. Імунодефіцитні стани.	5
11	Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Склероз.	5
12	Загальне вчення про пухлини.	5
13	Морфологічні особливості пухлин з тканин, що походять з мезенхіми.	5
14	Номенклатура і морфологічні особливості пухлин нервової тканини.	5
15	Номенклатура і морфологічні особливості пухлин з епітелію	5
16	Номенклатура та особливості пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини.	5

4. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента з дисципліни включає: опрацювання теоретичного матеріалу; підготовку до практичних занять; виконання індивідуального навчально-дослідного завдання; підготовку до контрольної роботи та співбесіди з лектором; підготовку до семестрового контролю. Перелік індивідуальних завдань наведено у додатку 1.

5. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Критерії оцінювання

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється практичними заняттями, контрольною роботою та співбесідою з лектором.

Облік успішності за усні виступи на практичних заняттях студентів групи ведеться за **чотирибальною** шкалою. Бали за усні відповіді обраховуються за формулою:

$$x = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}, \text{ де } K=30, A - \text{сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою при вивченні змістового модуля, включаючи оцінки «2»}, n - \text{кількість цих оцінок не менше 2-х}, \frac{A}{n} - \text{середня оцінка за усні виступи. Кількість балів заокруглюють до цілих. Якщо середня оцінка поточного контролю менша за 2.5, то } x = 0.$$

Співбесіда з лектором проводиться в усній формі, її результати доводяться до відома студентів у день її проведення і в цей же день вносяться у журнал академічної групи в хронологічному порядку.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Вид роботи	Семестр – III	Екзамен
Контрольні роботи (2 x 20)	40	
Відповіді на практичних заняттях	30	
Співбесіда з лектором	20	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	10	
Всього балів	100 *0,6	100 *0,4

Дисципліна вивчається один семестр і формою підсумкового контролю є екзамен. Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою:

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот}} + 0,4 \cdot S_{\text{нідс}}$$

де $S_{\text{пот}}$ – кількість балів за поточний контроль, $S_{\text{нідс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Екзамен за талоном №2 і перед комісією проводиться в письмовій формі з оцінюванням за стобальною шкалою. Приклад завдання на екзамен за талоном № 2 і перед комісією наведено у додатку 2.

Джерела інформації

1. Боднар Я. Я., Патоморфологія: навчальний посібник / Я. Я. Боднар, А. М. Романюк. – Тернопіль: ТДМУ, 2009. – 496 с.
2. Боднар Я. Я. Навчальний компакт-диск «Патологічна анатомія» [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Я. Я. Боднар. – Електрон. дан. –Тернопіль, 2002. – 1 CD – R. – Загол. з етикетки диска.
3. Струков А. І. Патологічна анатомія: навчальний підручник / А. І. Струков, В. В. Серов. – Харків: Факт, 1999. – 864 с.
4. Шлопов В. Г. Основи патологічної анатомії людини: навчальний підручник / В. Г. Шлопов. – К., 1999. – 493 с.
5. Методичний посібник для практичних занять з патологічної анатомії / за ред. Ю. В. Биця і Л. Я. Данилової. – Тернопіль, 1995. – Ч. I – II. – 400 с.
6. Благодаров В. М. Курс клінічної патології: навчальний підручник / В. М. Благодаров, В. В. Вербицький, М. А. Конончук. – К., 1999. –165 с.
7. Боднар Я. Я. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини: навчальний посібник / Я. Я. Боднар, В. В. Файфура. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 450 с.
8. Боднар Я. Я. Патологічна анатомія: навчальний посібник / Я. Я. Боднар, О. Є. Кузів, А. М. Романюк. – Тернопіль: «Укрмедкнига», 2003. – 262 с.

Прелік індивідуальних навчально-дослідницьких завдань

1. Внесок вітчизняних вчених в розвиток світової патоморфології.
2. Морфогенез та морфологія внутрішньоклітинного та позаклітинного накопичення білків, вуглеводів та ліпідів.
3. Морфогенез та морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів.
4. Морфогенез та морфологія порушень мінерального обміну.
5. Пошкодження і загибель клітин та тканин. Некроз і апоптоз – морфологічні прояви.
6. Структурні механізми та клініко-патологоанатомічна характеристика основних періодів танатогенезу.
7. Постреанімаційний період: визначення, патологоанатомічні особливості пошкодження життєво-важливих органів і відновлення їх функцій.

8. Морфогенез та патоморфологія ішемії.
9. Морфогенез та патоморфологія інфаркту.
10. Морфогенез, патоморфологія, наслідки тромбозу, ДВЗ-синдрому.
11. Визначення ексудативного запалення. Види, морфологічна характеристика, клінічне значення ексудативного запалення.
12. Визначення проліферативного запалення. Морфологічні особливості, наслідки проліферативного запалення.
13. Морфологічна характеристика різних видів гіперчутливості. Амیلордоз як імунна патологія.
14. Визначення, класифікація і загальна морфологічна характеристика аутоімунних хвороб.
15. Визначення, загальна морфологічна характеристика первинної і вторинної імунної недостатності.
16. Принципи класифікації амилордозу.
17. Системний амилордоз (первинний, вторинний): морфологічна характеристика.
18. Локалізований і ендокринний амилордоз: морфологічна характеристика.
19. Визначення, види, морфологічна характеристика гіперплазії.
20. Визначення, види, морфологічна характеристика атрофії.
21. Визначення, види, морфологічна характеристика метаплазії.
22. Фазний характер перебігу процесів компенсації в патологічних умовах.
23. Визначення, види, морфологічна характеристика гіпертрофії.
24. Сучасні теорії канцерогенезу.
25. Визначення дисплазії, її види, роль дисплазії у канцерогенезі.
26. Передпухлинні (передракові) стани і зміни, морфологія.
27. Морфологічні особливості доброякісних пухлин.
28. Морфологічні особливості злоякісних пухлин.
29. Метастазування: види, закономірності, механізми.
30. Системні неметастатичні впливи.
31. Морфологічні особливості пухлин центральної нервової системи.
32. Особливості метастазування пухлин центральної нервової системи.
33. Номенклатура та морфологічні особливості пухлин вегетативної нервової системи.
34. Номенклатура та морфологічні особливості пухлин периферійної нервової системи.
35. Номенклатура пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини. Невуси, їх різновиди.
36. Морфологічні особливості пухлин з епітелію без специфічної локалізації: доброякісних (папіллома, аденома) та злоякісних (рак).
37. Особливості метастазування раку.
38. Особливості пухлинного росту у дітей у порівнянні з дорослими.
39. Дизонтогенетичні пухлини: гамартоми та гамартобластоми – морфологічні прояви.
40. Тератоми та тератобластоми – морфологічні прояви.
41. Пухлини із камбіальних ембріональних тканин – морфологічні прояви.
42. Пухлини дитячого віку, що розвиваються по типу пухлин дорослих – морфологічні прояви.

Викладач

_____

підпис

Волошин О.Р.

прізвище та ініціали

Завідувач кафедри

_____

підпис

Філь В. М.

прізвище та ініціали